

DÉLMAGYARORSZÁG

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

77. évfolyam, 246. szám
1987. október 19., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Nem utópia, érték

Furesa kérdést fogalmaztam meg magamnak: jóllehet, az értelmiség presztízse a mindennapi gyakorlatban fokozatosan csökken, a továbbtanuló fiatalok száma pedig, ha lényegesen nem is növekszik, de mindenesetre nem tűnik vissza a diploma megszerzése után a szellem új munkásaira is váró sorsot. Valós vagy vélt ez az ellentmondás? (A kérdés jogosultságát persze előbbi állításaink igazsága bizonyíthatja csupán.) Mert az értelmiség nem kellő megbecsülésében kételkedhet ugyan az a jámbor újságíró, aki magas szintű állami szerveink egyike-másika jószándékú, de hasztalan fáradozásairól tájékozódik. De ő összetéveszti a jámbor óhaját a gyakorlat sivárságával. Ki ne tudná ugyanis, hogy például egy jól kereső közműves vállalkozó érdemben kelhet versenyre a halapénzzel bruttóított orvosdoktori jövedelemmel is? S manapság, amikor a szellem napvilága úgy megfakult, hogy a legnagyobb költő sem hiheti, hogy fényénél történik az értékek méricskélése, az anyagi juttatások és szerzemények elosztása közti különbséget nem pótolhatja a szürke állomány fölénysége. (Ha egyáltalán fölénységet nevezhetünk mostanság a szellemi többlet!) Aki többet költ, jobban él, több sört iszik, az többet ér. Így fogalmazódik az aszfalton járók itélete. (S ugyan ki nem jár közúton aszfalton?) S ha ez így igaz — bár ezernyi árnyalattal módosítva, számtalan fenntartással ugyan, de tényleg az —, akkor mi az a különös vonzalom, amely évente ezreket ragad magával, amikor megkezdődnek az egyetemi és felvételi vizsgák? Örülünk, vagy bánkódunk a fiatalok szándékai, törekvései láttán? Mert bánkódhatunk is!

Hiszen nem elsősorban azért törnek irreális célok felé, mert eleve „túljelentkeznek”, azaz csak a legjobbaknak vannak esélyeik, hanem sokkal inkább azért, mert miközben szubjektív szándékaik szerint többre törnek, objektíve önsorsrontóvá válnak. Bánkódhatunk tehát, mert ezek szerint ifjúságunk jelentékeny része érzéketlen a világ dolgai iránt, nem képes felmérni a környezetében ható erőviszonyokat, utópiákban gondolkodik. S ha ezt az eszmefuttatást következetesen végigvisszük, ördögi eredményre juthatunk.

Amennyiben ugyanis a fentiek alapján fiataljaink továbbtanulni szándékozik, tehát ostoba, degenerált részét az említett tényezők miatt életképtelenné találjuk, akkor nem is érdemes megkérdeznünk, hogy diplomájuk megszerzése után megbecsüljék őket. Társadalmilag nem lenne igazságos. A társadalom számára tudniillik csak az megbecsülendő, aki a kor útjára tartja a kezét, s arra halad, amerre a rövid leegyetre vett gazdasági és politikai direktívák irányítják. No de könnyörgöm, tényleg ez lenne az igazság? Mert ez a makacsság, ez a kitartó igyekezet azt igazolja, hogy a tudás önmagában nem veszítette el értékét — nemzedékek sora hagyományozta gyermekeire évszázadokon keresztül az iskolázottság és az értelmesség megbecsülését — de azt is (s ez talán ezúttal még fontosabb), hogy a több tudás, a mélyebb értelem, a kiművelt fő igenis a legfőbb termelőerő, s velejéig romlott az a szemlélet, hazug az a vulgáris értelmezés, miszerint az értelmiség improduktív munkát végez, nem annyira termelő eleme a társadalomnak, mint amennyire fogyasztója.

Ha most még (a csak?) gazdasági bajainkon tényleg segíteni akarunk, akkor a gazdasági kibontakozási programunkhoz a lehető legrövidebb időn belül hozzá kell illeszteni a gazdasági-társadalmi alakulat más szféráinak átalakítási programját, lehetőség szerint hosszú távra.

S ha va megfogható, felhasználható érték, amely ebben központi helyet kaphatna, akkor éppen ez a szűnni nem akaró áradat, az a többre törési, tanulási kedv az, amit kamatoztatni kellene. De ha kevés lenne ez a háztáji, íróasztal melletti okoskodás, arról egyébként tudva tudom, hogy nemcsak a magamé, akkor legyen példa a külföldi gyakorlat. Mára már túlhaladottá vált az a szemlélet, mely kicsiny országunk apraja-nagyját iskolában látta és láttatta, mára nagyon sokan megelőzték bennünket, különösen az egyetemet és főiskolát végzettek abszolút számát, vagy relatív arányait illetően is. Én tehát dicsérem fiataljaink kitartását, s kibontakozási programjaink megvalósíthatóságát illetően ezt tartom egyik legfőbb — szellemi, nemzeti karakterológiai — tartálékunknak. (Akkor is, ha pillanatnyi anyagi lehetőségeink nem, vagy csak kis mértékben teszik lehetővé az egyetemi férőhelyek számának növelését.)

Ezzel azonban — hadd hangsúlyozzam — nem dologokról gondolkodom, hanem egy magatartás, egy szemlélet — általam — helyesnek vélt megítéléséről medítálok. Igen, én is tudom, hogy a továbbtanulni szándékozik összetétele, megoszlása nem esik pontosan egybe mai társadalmunk pillanatnyi igényeivel. De — csak mondom a magamét — ez nem cáfolja alapgondolataimat, nem tagadja állításomat, hogy ezekben a júniusoként megújuló nagy-nagy nekirugaszkodásokban olyan hagyományos emberi tartásnak, azaz erkölcsi értéknek a megmaradását-megőrződését lássam, amely éppen most — ha jól sáfarkodunk vele — mindannyiunknak kapóra jön.

Igy hát magamnak feloldottam e látszólagos ellentmondást. De vajon sikerült-e elkerülnöm e kényes kérdés minden rejtett buktatóját?

Cserlői Károly

Régi házak új ruhája

Kérdések sok sárga falra...

Békebeli öregurak sétálnak előttem. Békebeliek, mert még látták — korukból ítélve láthatják — a régi Hungária Szállót nagy vígadalma, csöndes sorozatgésék, ép vakolat idején, amikor a belvárosi bérházak is első színüket mutatták. Nemcsak látták, nézték is — hallom ki a beszélgetésből. „Akkor még érték volt a munka, nem ilyen „díszeket termelt” — mutat egyikük a nemrég felújított városi pártszékház foltozott falára. „Ilyen a többi is” — érkezik a válasz... Mit gondolsz, hányzor újítanak ma fel egy házat. Es mennyiért? Es hány évig tart? Es milyen a minőség?”

Léptek már távol kopognak, amikor észbekapok — néhány pillanat alatt majd feltucat kérdést „rajzoltak” a falakra. Mi lenne, ha megelnénk a válaszokat is?

*

„Ha igazán szakszerű válaszokra kíváncsi, keresse meg Tóth Dezsőt, az IKV főmérnökét. Ő már átélte egy pár felújítási, városépítési programot, ismeri a jót, de tudja azt is, miből lesz a silány munka” — kapom az ötletet a városi tanácsnál. S nem is kell csalódnom. Őt perccel a beszélgetés rajtja után már tudom, hogy a VI. ötéves tervben 2 ezer 300 lakást újítottak fel az ingatlankezelő közreműködésével, s hasonló nagyszabású rekonstrukciós munkák csak a fővárosban, illetve Pécsen, Győrben, Egerben foly-

tak. Tudom, hogy a VII. ötéves tervben is hasonló az ütem, 1986-ban 346, az idén 318, míg jövőre várhatóan 498 lakás lesz szebb. De ne vegyünk mindent egy kalap alá, hiszen van olyan ház, ahol a fűdémcsere is elkerülhetetlen, máshol ez elmarad, de a felújítás egyébként teljes, s olyan ház is akad, ahol csak a legszükségesebb állandófenntartó munkára futja.

Futja erőből... és ami még fontosabb, pénzből! 1980-ban egy négyzetméter fűdémcsere felújítás 7-7,2 ezer forintba került, 1986-ban ugyanezt a munkát 14-14,8 ezer forintért végeztek el a mesterek, ma pedig 17-18 ezer forint a szerződött ár. A felújítások ellen dolgozott az a tény is, hogy míg az újat maximált áron szállította az ipar, a felújítás szabadáras termék volt, amin oly jólesett behozni a máshol elmaradt hasznot. Így nem csoda, hogy eddig százmilliókat áldozott már a város régi házaira.

Két kérdésre — mennyit és mennyiért? — máris itt a válasz. Ahogy mondani szokták: nagyon pozitív. De miért ülul évekig egy belvárosi palota, miért kell befejezési dátumként 1990-et írni ott a táblára, ahol már 1985-ben is dolgoztak? Es

miért esik oly könnyen az a bizonyos új vakolat?

Tóth Dezső gyorsan lapoz emlékei közt, s máris konkrét példákat sorol: a Kelemen utca 8. alig több mint 2 évig tartott, a Vidra utca 2. sem volt három év, a Petőfi Sándor sugárút 25. 1984. júliusában indult, átadás pedig '86 májusában. A saját kivitelezésben (értésd: IKV) készülő házak felújítási ideje is 14-15 hónap — tehát az átlag nem rossz. Az viszont tény, a város lakói inkább azt veszik észre, hogy a Kálvin téri épület átadása legalább öt évet vesz igénybe, a Bartók téren pedig hat évet dolgoztak egy házban.

„S aztán kezdődhet újra...” — kötözködöm egy kicsit.

„Ilyen igazán csak egyszer fordult elő, akkor egy tetőbádóg hibája volt. Ott bizony a víz gyorsan elpusztította újra a diszeket, s kezdhettük a festést előlről. De mint mindenhol, itt is az átlag számít. S a felújítások minősége sem rosszabb az újakénál” — kapom a választ.

Nos, ez igaz. A kérdés csak az (ha egyáltalán kérdés lehet!), milyenek az újak?

„Igazán nem mentegetőzni akarok, de azt tudni kell, hogy háttérparunk minősé-

gileg gyenge termékeket állít elő. Raktunk mi már fel olyan új cserepet, amelyik hamarabb beázott, mint a százeves elődje. Ez a minősítés épp így vonatkozik a festékekre, mint a berendezési tárgyakra. Ha ehhez hozzáteszem, hogy a szigetelések elvégzése után — megfelelően a kötelező kiszáradási időről — szinte azonnal mázolunk, már nem kell csodálkozni az „eredményen”. Folytassam a sort azzal, hogy az utóbbi 15 évben bizony ez a szakma sem fel, hanem inkább leértékelődött, hogy a szakemberösszetétel meg sem közelíti a kívánatosat, hogy az építőipar a sok szidás mellett vajmi kevés használható támogatást kapott...?

Ime, az újabb válaszok. Nem mondom, hogy túl viaszgatók, azt sem állítom, hogy kiterjednek a legapróbb részletekre is — de öszinték S mondjam azt: ez sem kevés...

*

Nem sürget meghívó, a kért kézirat is már a szerkesztő előtt, így nyugodtan pihentethetem a Ladát. Lépebben araszolok egyik körútunkon, s remélem: majd csak lesz olyan csatornatető, amely szintben áll az úttal, s nem dobja meg a kocsi. Nincs. Egy sem! S én még azt kutatom, miért hibás egy háromemeletes belvárosi palota?

Bátyi Zoltán

